

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 4Cdo/211/2022
Identifikačné číslo spisu: 6118287675
Dátum vydania rozhodnutia: 15.12.2022
Meno a priezvisko: Mgr. Miroslav Šepták
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2022:6118287675.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobcu W. J., bývajúceho v Z. Z., M. H. Č.. XXXX/XX, zastúpeného JUDr. Zuzanou Bejdovou, LL.M., advokátkou, so sídlom v Banskej Bystrici, Skuteckého č. 30, proti žalovanému J. J., bývajúcemu v Z. Z., Z. Č.. XXXX/XX, o zrušenie a vyporiadanie podielového spoluvlastníctva k nehnuteľnostiam, vedenom na Okresnom súde Banská Bystrica pod sp. zn. 9C/46/2018, o dovolaní žalovaného proti uzneseniu Krajského súdu v Banskej Bystrici z 28. apríla 2021 sp. zn. 17Co/94/2020, takto

rozhodol:

Dovolanie o d m i e t a.

Žalobcovi p r i z n á v a nárok na náhradu trov dovolacieho konania.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Banská Bystrica (ďalej aj „súd prvej inštancie“ resp. „okresný súd“) rozsudkom z 9. septembra 2020, č. k. 9C/46/2018-262 zrušil podielové spoluvlastníctvo žalobcu a žalovaného k sporným nehnuteľnostiam, t. j. rodinný dom a pozemky na LV č. XX pre k.ú. M., ďalej len „sporné nehnuteľnosti“ (výrok I.), tieto prikázal do výlučného vlastníctva žalobcu (výrok II.), žalobcovi uložil povinnosť zaplatiť žalovanému sumu 35.500,- eur na vyrovnanie podielu zo zrušeného podielového spoluvlastníctva (výrok III.), žiadnej zo strán nepriznal nárok na náhradu trov konania (výrok IV.) a znalcovi priznal proti žalovanému nárok na náhradu znalečného v plnom rozsahu (výrok V.); výrok o trovách konania odôvodnil súd prvej inštancie s poukazom na ustanovenie § 255 ods. 2 Civilného sporového poriadku (ďalej aj „CSP“) v spojení s § 257 CSP, keď argumentoval tým, že „...vzhľadom na charakter sporu mohol žalobu podať ktorýkoľvek spoluvlastník; ku vzniku sporu došlo z dôvodu, že nedošlo k vzájomnej dohode oboch strán; spornosť základných prejudiciálnych otázok potrebných pre rozhodnutie vo veci, prípadne pre uzavretie mimosúdnej dohody, t.j. výška všeobecnej dohody predmetných nehnuteľností a spôsob vyporiadania podielového spoluvlastníctva bola odstránená až na základe vykonaného znaleckého dokazovania, ktoré navrhol žalovaný...“.

2. Krajský súd v Banskej Bystrici na odvolanie žalobcu uznesením z 28. apríla 2021 sp. zn. 17Co/94/2020 rozsudok súdu prvej inštancie vo výroku o trovách konania (IV. výrok) zmenil tak, že

žalovanému uložil povinnosť nahradiť žalobcovi trovy konania pred súdom prvej inštancie v rozsahu 100 % do troch dní od právoplatnosti uznesenia súdu prvej inštancie o určení výšky trov konania žalobcu pred súdom prvej inštancie. Žalovanému uložil povinnosť nahradiť žalobcovi trovy odvolacieho konania v rozsahu 100 %. V dôvodoch svojho rozhodnutia uviedol, že podľa jeho názoru vzhľadom k výsledku konania bol žalobca v prejednávanej spore plne úspešný, pretože okresný súd jeho žalobe vyhovel, žalovanému síce priznal vyššiu náhradu za spoluvlastnícky podiel než ako to navrhoval žalobca (35.500,- eur oproti 22.900,- eur). Vyššia náhrada za spoluvlastnícky podiel však bola spôsobená nárastom hodnoty sporných nehnuteľností v priebehu konania oproti stavu v čase jeho začatia, ktorú skutočnosť nemohol žalobca ovplyvniť ani poznať. Samotná dĺžka konania bola ale spôsobená najmä postojom žalovaného a jeho nesúhlasom s navrhovaným spôsobom vyporiadania podielového spoluvlastníctva a s výškou náhrady za jeho spoluvlastnícky podiel (žalovaný navrhoval reálne rozdelenie vecí, ktoré sa ale vzhľadom k výsledkom znaleckého dokazovania ukázalo ako nemožné a tiež žiadal priznať vyššiu sumu za spoluvlastnícky podiel). Vychádzajúc z uvedených okolností sporu odvolací súd dospel k záveru, že súd prvej inštancie pri rozhodovaní nepostupoval podľa ustálenej súdnej praxe, pričom za takúto označil stanovisko Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 8. marca 1972 sp. zn. Cpj 8/1972 k niektorým otázkam rozhodovania súdov vo veci podielového spoluvlastníctva, ktoré bolo uverejnené v Zbierke rozhodnutí a stanovísk Najvyššieho súdu vo zväzku 7. ročník 1973 na strane 386 pod publikačným číslom R 54/1973. V zmysle uvedeného stanoviska „pri rozhodovaní o náhrade trov konania je podľa ustanovení § 142 OSP a § 143 OSP smerodajný úspech v konaní; ak súd vyhovel návrhu a zrušil podielové spoluvlastníctvo spôsobom, ktorý bol navrhovaný, najmä ak sa žalovaní bránili alebo navrhovali, a to neúspešne, iný spôsob vyporiadania, niet v zásade prekážok, aby súd použil ustanovenie § 142 ods. 1 (v súčasnosti § 255 CSP - poznámka dovolacieho súdu) a aby navrhovateľovi priznal plnú náhradu trov konania; iný je pravda prípad, ak súd rozhodol o vyporiadaní inak, než to bolo navrhnuté; tu bude opodstatnené uvažovať, či by nebolo vhodné použiť ustanovenie § 142 ods. 2 CSP; v konaní o zrušení spoluvlastníctva bude odôvodnené použitie ustanovenia § 150 OSP (porovnaj rozhodnutie uverejnené pod č. 31/1972 Zbierky rozhodnutia a stanovísk); so zreteľom na rozmanitosť prípadov treba však riešiť každý prípad individuálne s prihliadnutím na celý priebeh konania a postup jednotlivých účastníkov ako aj na to, do akej miery sú jednotliví účastníci dotknutí na svojich záujmoch vynesení rozsudkom“. V danom prípade bolo z priebehu sporu zrejmé, že žalovaný nesúhlasil s prikázaním sporných nehnuteľností do výlučného vlastníctva žalobcu v celosti, navrhoval ich reálnu deľbu, ktorá však bola vylúčená podaným znaleckým posudkom. Nesúhlasil ani s výškou za jeho spoluvlastnícky podiel, pričom navrhoval vyššiu sumu 40.000,- eur než bola suma určená znaleckým posudkom; súčasne tesne pred rozhodnutím okresného súdu previedol svoj spoluvlastnícky podiel k sporným nehnuteľnostiam na tretiu osobu, svojho syna, pričom uvedená skutočnosť nespôsobilá prekážku v postupe súdu prvej inštancie len náhodne z dôvodu, že k vkladu vlastníckeho práva nedošlo do rozhodnutia súdu, inak by musel súd pojednávaním nariadením na deň 9. septembra 2020 zrejme odročiť, čo by opätovne spôsobilo predĺženie konania. Vychádzajúc z uvedených špecifických okolností sporu odvolací súd nedospel k záveru, že v spore boli naplnené také výnimočné podmienky, ktoré by odôvodňovali aplikáciu § 257 CSP a preto na rozdiel od súdu prvej inštancie zdôrazňujúc, že v postupe žalovaného videl šikanózný výkon práva, napadnuté rozhodnutie súdu prvej inštancie podľa § 388 CSP vo výroku o náhrade trov konania zmenil tak, že úspešnému žalobcovi priznal plnú náhradu trov konania podľa § 255 ods. 1 CSP. O nároku na náhradu trov odvolacieho konania rozhodol podľa § 396 ods. 1 CSP v spojení s § 255 ods. 1 CSP konštatujúc, že žalobca bol odvolacom konaní plne úspešný a preto mu vznikol proti žalovanému nárok na náhradu trov odvolacieho konania.

3. Proti uvedenému uzneseniu odvolacieho súdu žalovaný (ďalej aj „dovolateľ“) podal dovolanie, prípustnosť ktorého odôvodňoval ustanovením § 420 písm. f/ CSP. Pri posúdení vymedzenia dovolacieho dôvodu, dovolací súd vychádzal z obsahu podanému dovolania žalovaného a nie ním formulovaného textu, v ktorom odcitoval ustanovenia § 421 ods. 1 CSP s dodatkom, že „dovolanie je podané preto, lebo v zmysle § 421 ods. 2 písm. f/ došlo (rozhodnutím odvolacieho súdu) k zásahu práva na spravodlivý proces“. V podrobnostiach namietal, že mu odvolanie žalobcu, na podklade ktorého odvolací súd zmenil rozhodnutie súdu prvej inštancie nebolo doposiaľ doručené tak, ako to je deklarované v napadnutom rozhodnutí odvolacieho súdu. V čase, keď malo byť odvolanie doručované a údajne aj doručené, žalovaný sa už nezdržoval na adrese Z. XXXX/XX Z. Z., ale na adrese M. N. XXX,

T. Ž. I. K., kde sa spolu s manželkou presťahoval. Je predpoklad, že poštová doručovateľka zásielku obsahujúcu odvolanie, doručovala na proti podpis, pričom dotýčny sa jej musel preukázať občianskym preukazom, k čomu ale podľa presvedčenia žalovaného nikdy nedošlo. Z toho istého dôvodu namietal aj doručenie všetkých písomností po januári 2021, keďže ako už bolo spomínané má trvalý pobyt na adrese M. N.Č. XXX. V uvedenom smere poukázal na výpis LV XXX pre kat. úz. M. N., a tiež svoj občiansky preukaz. Keďže právo účastníkov konania na doručovanie procesných vyjadrení ostatných účastníkov treba považovať za súčasť práva na spravodlivý proces, došlo podľa presvedčenia dovolateľa zo strany konajúcich súdov k porušeniu tohto práva. Inak povedané, nedoručením odvolania žalobcu druhému účastníkovi v danom prípade žalovanému, sa vytvoril stav nerovnosti účastníkov v konaní pred súdom, čo je v rozpore s princípom rovnosti zbraní, čo narúša právo na spravodlivý proces. Žalovaný namietal aj porušenie čl. 48 ods. 2 ústavy, čl. 38 ods. 2 listiny a čl. 6 dohovoru, ktoré má spočívať v nerešpektovaní zásady kontradiktórnosti tým, že v čase rozhodovania odvolacieho súdu žalovanému nebolo ani len známe, že podanie žalobcu existuje. Žalobca bol v tomto konaní zvýhodnený, keďže mal k dispozícii všetky podania ako aj dôkazy súvisiace s predmetným sporom. Z uvedených dôvodov dovolací súd žiadal, aby napadnuté uznesenie odvolacieho súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

4. Žalobca v podanom vyjadrení k dovolaniu žalovaného v prvom rade namietal spôsob, akým dovolateľ odôvodnil svoj mimoriadny opravný prostriedok, pretože vo svojom texte nijakým spôsobom nekonkretizuje ním uvádzané dovolacie dôvody, obmedzuje sa výlučne na ich výpočet. Pokiaľ uvádza dovolací dôvod podľa „§ 421 ods. 2 písm. f/ CSP“ zrejme mal na mysli dovolací dôvod podľa § 420 písm. f/ CSP. Vychádzajúc z obsahu spisu, žalobca vyslovil presvedčenie, že všetka pošta bola žalovanému riadne doručená, o čom svedčia doručky nachádzajúce sa v spise, pokiaľ žalovaný spochybňuje doručenie zásielky obsahujúcej odvolanie, žiadny dôkaz na preukázanie pravdivosti svojich tvrdení nepredložil.

5. Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana sporu, v neprospech ktorej bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), zastúpená v súlade so zákonom (§ 429 CSP), bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 443 CSP) dospel k záveru, že dovolanie treba odmietnuť. Na stručné odôvodnenie v zmysle § 451 ods. 3 veta prvá CSP dovolací súd uvádza nasledovné:

6. V zmysle § 419 CSP je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie prípustné, (len) ak to zákon pripúšťa. To znamená, že ak zákon výslovne neuvádza, že dovolanie je proti tomu - ktorému rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, nemožno také rozhodnutie (úspešne) napadnúť dovolaním. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v ustanoveniach § 420 a § 421 CSP.

7. Podľa § 420 písm. f/ CSP je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

8. Dovolanie prípustné podľa § 420 CSP možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v tomto ustanovení (§ 431 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie, v čom spočíva táto vada (§ 431 ods. 2 CSP).

9. Dovolací súd sa v prvom rade zaoberal otázkou prípustnosti dovolania proti rozhodnutiu odvolacieho súdu o náhrade trov konania.

10. Základným (a spoločným) znakom všetkých rozhodnutí odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné podľa § 420 CSP je to, že ide buď o rozhodnutie vo veci samej alebo o rozhodnutie, ktorým sa konanie končí. V prípade, že dovolateľ vyvodzuje prípustnosť svojho dovolania z ustanovenia § 420 CSP, dovolací súd skúma primárne, či ide o rozhodnutie v ňom uvedené; k preskúmaniu opodstatnenosti argumentácie dovolateľa o existencii procesnej vady konania v zmysle § 420 písm. a/ až

f/ CSP pristupuje dovolací súd len vtedy, ak dovolanie smeruje proti rozhodnutiu uvedenému v tomto ustanovení. Ak je dovolaním napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu, ktoré nie je rozhodnutím vo veci samej, ani rozhodnutím, ktorým sa konanie končí, je z hľadiska prípustnosti dovolania v zmysle § 420 písm. a/ až f/ CSP irelevantné, či k dovolateľom namietanej procesnej vade došlo alebo nedošlo.

10.1. Ústavný súd už v uznesení č. k. I. ÚS 387/2019-26 zo 17. septembra 2019 poukázal na to, že problematikou prípustnosti opravných prostriedkov podľa Civilného sporového poriadku sa zaoberal v uznesení sp. zn. I. ÚS 275/2018 z 15. augusta 2018 (rozhodnutie č. 74/2018 publikované v Zbierke nálezov a uznesení Ústavného súdu Slovenskej republiky 2018, s. 1270), v ktorom vyvolil: „Ustanovenie § 420 CSP zakotvuje prípustnosť dovolania v alternatíve buď proti rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej, t. j. proti rozhodnutiu majúcemu hmotnoprávny charakter, alebo proti rozhodnutiu, ktoré síce nemá charakter rozhodnutia o matérii konania, t. j. nejde síce o rozhodnutie vo veci samej, ale ide o rozhodnutie, ktorým odvolací súd o danej otázke rozhodovanie končí inak ako meritórnym (hmotnoprávnym) rozhodnutím vo veci samej. Aj rozhodnutie vo veci samej (t. j. meritórne rozhodnutie) je svojou podstatou a svojimi dôsledkami rozhodnutím, ktorým sa konanie o predmete sporu končí, avšak pre účely posudzovania prípustnosti dovolania podľa § 420 CSP takéto rozhodnutie nemožno zaradiť do skupiny rozhodnutí „ktorým sa konanie končí“, pretože pre tento účel je už zaradené do skupiny rozhodnutí „vo veci samej“. Za rozhodnutie, ktorým sa konanie pred odvolacím súdom o danej otázke končí, teda možno považovať rozhodnutie, ktorým odvolací súd rozhodol o odvolaní inak ako jeho vecným prejednaním (t. j. rozhodnutie o odmietnutí odvolania alebo o zastavení odvolacieho konania), rozhodnutie odvolacieho súdu o zastavení konania z dôvodu späťvzatia žaloby po rozhodnutí prvoinštančného súdu a pred rozhodnutím odvolacieho súdu (§ 370 CSP) a uznesenie, ktorým odvolací súd potvrdil alebo zmenil prvostupňové uznesenie o otázke, ktorej vyriešenie sa týmto uznesením končí, pričom spravidla pôjde o uznesenia odvolacieho súdu, ktorými rozhodol o odvolaní proti uzneseniam podľa § 357 CSP, ktoré síce možno v dovolacom konaní preskúmať z dôvodov zmätočnosti uvedených v § 420 CSP, avšak z dôvodov zásadnej právnej významnosti sú v zmysle § 421 ods. 2 CSP z prieskumu dovolacím súdom vylúčené. Podľa § 357 písm. m/ CSP jedným z uznesení, proti ktorým je prípustné odvolanie a ktoré sú tak v danej nimi riešenej otázke s konečnou platnosťou preskúmateľné v rámci odvolacieho konania, je aj uznesenie, ktorým prvoinštančný súd rozhodol o nároku na náhradu trov konania s konečnou platnosťou, takže rozhodnutie odvolacieho súdu o tomto odvolaní je v otázke nároku na náhradu trov konania rozhodnutím konečným (ktorým sa konanie v tejto otázke nároku končí, pozn.), a teda ho možno v zmysle už uvedeného považovať za rozhodnutie preskúmateľné v dovolacom konaní z dôvodov zmätočnosti ako rozhodnutie, ktorým sa konanie končí“.

10.2. Z ustálenej judikatúry ústavného súdu vyplýva, že rozhodovanie o trovách konania je integrálnou súčasťou civilného sporového konania, a ako také spadá pod čl. 46 ods. 1 ústavy, prostredníctvom ktorého sa zaručuje každému základné právo na súdnu ochranu. Všeobecný súd pri poskytovaní súdnej ochrany podľa čl. 46 ods. 1 ústavy môže postupom, ktorý nie je v súlade so zákonom (čl. 46 ods. 4 a čl. 51 ods. 1 ústavy), porušiť základné právo strany sporu na súdnu ochranu. Či je základné právo na súdnu ochranu naplnené reálnym obsahom (čl. 46 ods. 1 v spojení s čl. 46 ods. 4 ústavy), určuje zákonná úprava náhrady trov konania obsiahnutá v Občianskom súdnom poriadku účinnom do 30. júna 2016 (§ 142 a nasl.), resp. v Civilnom sporovom poriadku účinnom od 1. júla 2016 (§ 255 a nasl.). Procesné predpisy, ktoré upravujú rozhodovanie o náhrade trov konania, preto treba vykladať v súlade s takto vymedzeným obsahom a účelom základného práva na súdnu ochranu. Trovy vynaložené účastníkom konania (sporovou stranou) v spore musia byť v príčinnej súvislosti s jeho procesným postojom k predmetu konania. Ich vynaložením sa musí sledovať procesné presadzovanie uplatneného nároku alebo procesná ochrana proti takému tvrdenému nároku. Účelnosť sa v zásade dá stotožniť s nevyhnutnosťou alebo právnou možnosťou vynaloženia trov spojených s ústavne zaručeným právom na právnu pomoc v zmysle čl. 47 ods. 2 ústavy a trovy právneho zastúpenia sa vo všeobecnosti za účelne vynaložené trovy považujú. Trovy potrebné na účelne vynaloženie alebo ochranu práva sa však nemôžu posudzovať ako celok, a to aj keď má účastník (sporová strana) nárok na náhradu trov konania, pretože mal vo veci plný úspech, každý úkon alebo každé platenie trov treba posudzovať samostatne; to platí aj pre trovy právnej služby (viď. II. ÚS 78/03, III. ÚS 481/2015, IV. ÚS 83/2018).

10.3. Prípustnosť dovolania proti rozhodnutiu odvolacieho súdu o náhrade trov konania pre existenciu vady v zmysle § 420 písm. f/ CSP konštatoval dovolací súd vo viacerých rozhodnutiach (8Cdo/266/2019, 8Cdo/111/2019, 4Cdo/70/2020, 4Cdo/155/2020, 4Cdo/69/2022, 2Cdo/89/2020).

11. Žalovaný vyvodzujúc prípustnosť dovolania z ustanovenia § 420 písm. f/ CSP namietal nesprávny procesný postup súdu, spočívajúci v nedoručení odvolania žalobcu žalovanému, v dôsledku čoho žalovaný nemal možnosť vyjadriť sa k podanému odvolaniu a zaujať k nemu stanovisko. Uviedol, že v čase, keď malo byť odvolanie doručované a údajne aj doručené sa už nezdržoval na adrese Z. XXXX/XX Z.Á. Z., ale na adrese M. N. XXX, T. Ž. I. K.nom, kde sa spolu s manželkou presťahoval. Mal za to, že týmto postupom došlo k odopretiu spravodlivosti na strane žalovaného a možnosti konať pred súdom, čo je v rozpore s princípom rovnosti zbraní a nerešpektovaním zásady kontradiktórnosti.

12. Hlavnými znakmi, ktoré charakterizujú procesnú vadu uvedenú v § 420 písm. f/ CSP, sú: a/ zásah súdu do práva na spravodlivý proces a b/ nesprávny procesný postup súdu znemožňujúci procesnej strane, aby svojou procesnou aktivitou uskutočňovala jej patriace procesné oprávnenia, a to v takej miere (intenzite), v dôsledku ktorej došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. Podstatou práva na spravodlivý súdny proces je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nestrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom; integrálnou súčasťou tohto práva je právo na relevantné, zákonu zodpovedajúce súdne konanie. Pod porušením práva na spravodlivý proces v zmysle citovaného ustanovenia treba rozumieť nesprávny procesný postup súdu spočívajúci predovšetkým v zjavnom porušení kogentných procesných ustanovení, ktoré sa vymyká nielen zo zákonného, ale aj z ústavnoprávneho rámca a ktoré (porušenie) tak zároveň znamená aj porušenie ústavou zaručených procesných práv spojených so súdnou ochranou práva. Ide napr. o právo na verejné prejednanie vecí za prítomnosti strany sporu, právo vyjadriť sa ku všetkým vykonávaným dôkazom, právo na riadne odôvodnenie rozhodnutia, na predvídateľnosť rozhodnutia, na zachovanie rovnosti strán v konaní, na relevantné konanie súdu spojené zo zákazom svojvoľného postupu a na rozhodnutie o riadne uplatnenom nároku spojené so zákazom denegatio iustitiae (odmietnutia spravodlivosti).

13. Z hľadiska prípustnosti dovolania v zmysle § 420 písm. f/ CSP nie je významný subjektívny názor dovolateľa, tvrdiaceho, že sa súd dopustil vady zmätočnosti v zmysle tohto ustanovenia; rozhodujúce je výlučne zistenie (záver) dovolacieho súdu, že k tejto procesnej vade skutočne došlo. Dovolací súd preto skúmal opodstatnenosť argumentácie dovolateľa, že v konaní došlo k ním tvrdenej vade zmätočnosti v procese doručovania odvolania žalobcu súdmi nižších inštancií.

14. Dovolací súd v prvom rade považuje za potrebné uviesť, že súčasťou práva na spravodlivý proces je aj zásada kontradiktórnosti konania, ktorá znamená, že obom stranám konania musí byť daná možnosť oboznámiť sa so stanoviskami a s dôkazmi predloženými súdu s cieľom ovplyvniť jeho rozhodnutie a vyjadriť sa k nim, resp. popierať ich (protirečiť im - contra dicere). Vzhľadom na to, že zmyslom čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a slobôd je predovšetkým ochrana záujmov účastníkov konania a záujmu na riadnom výkone spravodlivosti, je dôležitá najmä dôvera subjektov vo fungovanie súdneho systému, pričom táto dôvera sa zakladá okrem iného na istote dotknutého subjektu, že mal možnosť vyjadriť sa ku všetkým písomnostiam v spise (por. Brandstetter proti Rakúsku, Mantovanelli proti Francúzsku, II. ÚS 57/2018).

15. Povinnosťou súdu v kontradiktórnom spore je zabezpečiť formálne podmienky plnohodnotného výkonu základného práva na súdnu ochranu v súlade s predpismi upravujúcimi konanie pred súdom. Civilný sporový poriadok vychádza z koncepcie, podľa ktorej má odvolateľ v odvolacom konaní vždy k dispozícii odvolanie a odvolaciu repliku a jeho protistrana vyjadrenie k odvolaniu a odvolaciu dupliku. Z princípu kontradiktórnosti konania vyplýva, že je to strana sporu, ktorá musí mať možnosť posúdiť, či a do akej miery je písomné vyjadrenie jej odporcu právne významné, či obsahuje také skutkové a právne dôvody, na ktoré je potrebné z jej strany reagovať alebo inak je vhodné sa k nemu vyjadriť; nezáleží pritom, aký je jeho skutočný účinok na súdne rozhodnutie (uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 7Cdo/311/2018).

16. K dovolacej námietke žalovaného o nesprávnom doručovaní a údajnom doručení odvolania žalobcu proti rozhodnutiu súdu prvej inštancie na adresu Z. XXXX/XX, Z. Z., pričom žalovaný už bol v čase doručovania presťahovaný na adrese M. N. XXX, T. Ž. I. K., dovolací súd dáva do pozornosti žalovaného, že doručovanie písomností upravuje Civilný sporový poriadok všeobecne v ustanoveniach § 105 až § 116.

17. Podľa § 106 ods. 1 písm. a/ CSP, ak nejde o doručovanie do elektronickej schránky podľa osobitného predpisu, o doručovanie v osobitných prípadoch podľa § 107 ods. 2 a adresát neuviedol inú adresu na doručovanie, doručuje súd písomnosti fyzickej osobe na adresu evidovanú v registri obyvateľov Slovenskej republiky alebo adresu miesta pobytu cudzinca na území Slovenskej republiky podľa druhu pobytu cudzinca.

17. Podľa § 111 ods. 3 písm. a/ CSP, ak nemožno doručiť písomnosť na adresu podľa § 106, písomnosť sa považuje dňom vrátenia nedoručenej zásielky súdu za doručenú, a to aj vtedy, ak sa adresát o tom nedozvie.

18. S účinnosťou od 1. júla 2016 došlo k významnej zmene v doručovaní súdnych písomností fyzickým osobám, a to najmä v nadväznosti na možnosť uplatnenia fikcie doručenia s cieľom spružniť a zrýchliť sporové konanie a vylúčiť prípadné špekulatívne konanie jednotlivých osôb pri následnej argumentácii o nesplnení podmienok pre uplatnenie fikcie doručenia, keď zákonodarca upustil od podmienky, že adresát písomnosti sa musí v mieste doručenia zdržiavať. V súčasnosti pre uplatnenie fikcie doručenia postačuje, ak sa vráti súdu nedoručená zásielka z adresy, ktorú má strana sporu - fyzická evidovaná v registri obyvateľov Slovenskej republiky ako adresu trvalého (prípadne prechodného pobytu), ak strana neuviedla súdu inú adresu, na ktorej jej majú byť doručované písomnosti.

18.1. Uvedené znamená, že samotná strana sporu znáša zodpovednosť za to, či sa jej úradná písomnosť doručí, alebo nie, s čím sú následne spojené ďalšie dôsledky (použitím fikcie doručenia), že sa o podanom opravnom prostriedku protistrany nedozvie, resp. sa o ňom dozvie až v štádiu po rozhodnutí odvolacieho súdu, a stratí tak možnosť vyjadriť sa v odvolacom konaní a ovplyvniť tak možný výsledok sporu. Preto je na zodpovednosti fyzickej osoby, či zmenu svojho pobytu oznámi príslušným orgánom - aby mohla byť vyznačená v registri obyvateľov Slovenskej republiky - alebo nie, kedy sa však sama svojim nedbalým (prípadne nezodpovedným) konaním vystaví možným negatívnym dôsledkom, ktoré sú s tým spojené. Tu nachádza svoje vyjadrenie zásada právo patrí bdelym („vigilantibus iura scripta sunt“).

18. Vykonaným šetrením v súdnom spise najvyšší súd, v súvislosti so žalovaným namietaným procesným postupom súdu prvej inštancie v doručovaní odvolania žalobcu, z Odpovede na lustráciu v registri obyvateľov Slovenskej republiky (č. l. 388 spisu) zistil, že žalovaný má adresu ako trvalého pobytu v M. N.N. XXX, T. Ž. I. K. zapísanú od 13. januára 2021. V rozhodovanej veci mal teda žalovaný v čase doručovania odvolania žalobcu voči rozsudku súdu prvej inštancie (zásielka podaná 20. novembra 2020, uložená na pošte 23. novembra 2011, listinne doručená 7. decembra 2020, vrátená okresnému súdu 8. decembra 2020) v registri obyvateľov Slovenskej republiky evidovanú adresu trvalého pobytu Z. XXXX/XX, Z. Z., inú adresu (napr. adresu prechodného pobytu) evidovanú nemal. Adresa Z. XXXX/XX, Z. Z., tak podľa § 106 ods. 1 CSP predstavovala povinnú doručovaciu adresu žalovaného, na ktorú bol súd prvej inštancie povinný doručovať písomnosti adresované žalovanému.

19. Dovolací súd považuje za nevyhnutné poukázať aj na to, že žalovaný bol o možnosti podať opravný prostriedok proti rozhodnutiu súdu prvej inštancie stranami sporu poučený v rozhodnutí súdu prvej inštancie, preto pokiaľ v priebehu konania zmenil svoje bydlisko, bol povinný oznámiť svoju aktuálnu adresu konajúcemu súdu, resp. orgánu, ktorý vedie register obyvateľov Slovenskej republiky. Súd prvej inštancie podľa právneho názoru dovolacieho súdu správne doručoval žalovanému odvolanie žalobcu uvedenú v registri obyvateľov Slovenskej republiky. Postup súdov nižšej inštancie v rozhodovanom spore tak bol plne súladný s jednotlivými ustanoveniami Civilného sporového poriadku, k čomu na záver

dovolací súd uvádza, že základné právo na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy všeobecný súd nemôže porušiť, ak koná vo veci v súlade s procesnoprávnymi predpismi upravujúcimi postupy v civilnom súdnom konaní.

20. V posudzovanom prípade preto obsah spisu nedáva podklad pre záver, že konanie pred odvolacím súdom bolo postihnuté namietanou vadou zmätočnosti uvedenou v ustanovení § 420 písm. f/ CSP, najvyšší súd dovolanie žalovaného odmietol podľa § 447 písm. c/ CSP ako dovolanie smerujúce proti rozhodnutiu, proti ktorému nie je prípustné.

21. Rozhodnutie o nároku na náhradu trov dovolacieho konania najvyšší súd neodôvodňuje (§ 451 ods. 3 druhá veta CSP).

22. Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.